

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОГОВІР ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ФОРМА ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Договір як універсальна форма правового регулювання
Викладач (-і)	Васильєва Валентина Антонівна, професор, д.ю.н., професор кафедри цивільного права Гейнц Руслана Миколаївна, доцент, к.ю.н., завідувач кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	valentya.vasylyeva@pnu.edu.ua ruslana.heints@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять з магістрантами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/ Консультації можуть надаватися шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативно-правові акти цивільного законодавства, інших галузей права, які регулюють договірні відносини, практика їх застосування, доктринальні джерела, окремі дефініції, юридичні категорії, в яких відображені закономірності становлення договору як універсального засобу правового регулювання суспільних відносин, принципи, особливості, а також сучасні тенденції розвитку договірного регулювання правовідносин.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні підходи до розуміння категорії договору. 2. Загальні положення про цивільно-правовий договір. 3. Договірне регулювання окремих видів цивільних відносин. 4. Концепція цивільно-правового договору в інших галузях права. <p>Конструкція договору стала одним із найвизначніших здобутків світової правової культури. В сучасних умовах договір, будучи універсальним інструментом правового регулювання відносин, застосовується не тільки у приватному праві, а й у багатьох галузях публічного права. Саме тому дослідження договору викликає значний науковий інтерес.</p> <p>Зміст дисципліни дозволяє підійти до розуміння категорії договору як багатоаспектного поняття, поглибити знання джерел договірного права, розуміння динаміки укладеного договору, відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договірного зобов'язання, особливостей договірних конструкцій, що застосовуються в галузі господарського, сімейного, природноресурсного та інших галузях права, концепції договору у праві Європейського Союзу.</p> <p><u>Основними джерелами</u> виступають Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Земельний кодекс України, Сімейний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, спеціальні закони України, які містять правові норми, що регулюють договірні відносини у тій чи іншій сфері суспільної діяльності. Зокрема, закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», «Про авторське право і суміжні права»,</p>	

«Про захист прав споживачів», «Про акціонерні товариства», «Про електронні довірчі послуги», «Про електронну комерцію» та інші, Принципи міжнародних комерційних договорів (принципи УНІДРУА (UNIDROIT), підзаконні нормативно-правові акти. Положення про цивільно-правові договори містяться в статутах господарських товариств, звичаях ділового обороту та інших регуляторах цивільних правовідносинах.

Про визначну роль договору свідчить той факт, що із понад 1300 статей ЦК України майже половина з них присвячена договору. Конструкція договору проникає у всі сфери економічного і духовного життя суспільства.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення у магістрантів системи необхідних знань, навичок та вмінь вирішувати практичні завдання договірного регулювання суспільних відносин, застосування принципів договірного права, розуміння доктринальних підходів до систематизації цивільно-правових договорів та багатоаспектності договору як правової категорії, відмінностей цивільно-правового договору від різногалузевих договорів.

Основними цілями вивчення дисципліни є набуття магістрантами компетентностей щодо знання та розуміння змісту норм законодавства України, що є джерелами правового регулювання договору, формування умінь та навичок для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації договірної правосуб'єктності учасників цивільних правовідносин, правильного застосування норм договірного права.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері, як усно, так і письмово.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контенті.
- ЗК10. Здатність розробляти проекти і управляти ними.

Фахові компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем у сфері договірного регулювання відносин, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
- СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
- СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
- СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інституту договору в приватному та публічному праві.
- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці договору та правозастосовній діяльності.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення в ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм договірного права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
- СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
- СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.
- СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
- СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати:

- ПР1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
- ПР11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інституту договору в публічному та приватному праві.
- ПР12. Проводити порівняльно-правовий аналіз інституту договору різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Європейського Союзу.
- ПР13. Аналізувати та оцінювати практику застосування інституту договору.
- ПР15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.
- ПР16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
1	081 Право	1	нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Теоретичні підходи до розуміння категорії договору			
Тема 1. Історично-правові передумови формування категорії «договір» у праві та законодавстві.	2	–	8

Тема 2. Договір як основний інститут цивільного права.	2	2	6
Тема 3. Класифікація (систематизація) договорів.	2	2	6
Тема 4. Типи договорів та їх характеристика.	–	2	8
Тема 5. Договір у праві Європейського Союзу.	2	2	8
Змістовий модуль 2. Загальні положення про цивільно-правовий договір			
Тема 6. Договір як юридичний факт.	2	4	8
Тема 7. Загальна характеристика договірних зобов'язань.	2	4	8
Тема 8. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.	–	2	8
Змістовий модуль 3. Договірне регулювання окремих видів цивільних відносин			
Тема 9. Договір у речовому праві.	2	2	6
Тема 10. Договірне регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності.	–	2	8
Тема 11. Договірне регулювання спадкових та корпоративних правовідносин.	2	2	6
Змістовий модуль 4. Концепція цивільно-правового договору в інших галузях права			
Тема 12. Поняття та особливості господарського договору.	2	2	8
Тема 13. Загальна характеристика міжнародних комерційних контрактів.	2	2	8
Тема 14. Договір у сімейному праві.	2	4	8
Тема 15. Трудовий договір. Договірне регулювання природноресурсових відносин.	–	2	8
Тема 16. Договір в адміністративному праві. Процесуальні договори.	2	2	8
ЗАГ:	24	36	120
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженого Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 10.10.2010 р. (із наступними змінами та доповненнями). URL: https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf</p> <p>Підсумковий бал з навчальної дисципліни складається з підсумкового семестрового балу та балу за екзаменаційну роботу.</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма здобувачами двох письмових контрольних робіт, які виконуються на дев'ятому та вісімнадцятому заняттях відповідно. Перша контрольна робота охоплює тематику першого і другого змістових модулів, друга – третього і четвертого.</p> <p>На контрольну роботу вноситься одне описове завдання, що оцінюється у 8 балів, 7 закритих тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал і задача, яка оцінюється у 5 балів. Максимальний бал за контрольну складає 20 балів.</p>		

	<p>За бажанням (для отримання додаткових від 1 до 5-ти балів) магістранти можуть виконати індивідуальне завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади оформлення та критерії оцінювання індивідуальних завдань знаходяться в Методичних вказівках для підготовки до семінарських занять, які розміщені на сайті кафедри: https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistrp/navchalno-metodychni-materialy/</p>
Семінарські заняття	<p>Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.2.1 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань здобувачів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Здобувач допускається до здачі екзамену, якщо виконав всі види робіт, передбачені Силабусом і набрав не менше 25 балів.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – екзамен. Здобувачі здають екзамен у письмовій формі. Структура білета складається із десяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється у 2 бали, двох теоретичних питань та задачі, які оцінюються у 10 балів кожне. Максимальний бал за екзаменаційну роботу складає 50 балів. Екзамен може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/. У такому разі екзамен проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Екзаменаційний бал додається до отриманих здобувачем балів за семестровий (поточний) контроль та заноситься у відомість успішності.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання магістрантами двох обов'язкових та декількох додаткових письмових контрольних робіт, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках для забезпечення самостійної роботи здобувачів), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також розв'язування тестових завдань з використанням технологій дистанційного навчання на платформі <https://d-learn.pnu.edu.ua/>. Методичні матеріали розміщені на сайті кафедри <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistrp/navchalno-metodychni-materialy/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають семінарські заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

Лекційні заняття можуть проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача (п. 5.1.2 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженого Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 10.10.2010 р. (зі наступними змінами та доповненнями). URL: <https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf>

Неформальна освіта:

Визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (редакція 3) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Бервено С. М. Проблеми договірного права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.
2. Васильєва В.В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: дис...канд. юрид. наук. Київ, 2013. 216 с.
3. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. 896 с.
4. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг ред. проф. В.А.Васильєвої; Івано-Франківськ, 2016. 399 с.
5. Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні: монографія/ За заг. ред. академіка НАПрН України О.Д.Крупчана; наук. ред. А.Б.Гриняк. К., 2017. 334 с.
6. Зінкевич Ю.Є. Договори між спадкоємцями щодо розподілу спадщини: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спец. 081 «Право». Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2022. 232 с.
7. Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.
8. Концепція оновлення Цивільного кодексу України: Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с
9. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.1. 832 с.
10. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т.2. 1022 с.
11. Нижний А.В. Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів. / А. В. Нижний, М. П. Ходаківський, Г. В. Юровська. /

Під редакцією А. В. Нижного. Київ: Алерта, 2020. 234 с.

12. Розгон О.В. Договори у сімейному праві України: монографія. К.: Ін Юре, 2018. 301 с.

13. Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності / За ред. академіка АПрН України В.В. Луця. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. 300 с.

14. Тетарчук І. В. Договірне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: ЦНЛ, 2016. 260 с.

15. Оновлення договірного регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія. /за заг. ред. А.Б. Гриняка, О.О. Кота, М.Д. Пленюк. Київ. НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 448 с.

16. Схаб-Бучинська Т.Я. Обмеження договірної свободи у цивільному праві України: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2020. 211 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Васильєва В.А., Гейнц Р.М. Договір як універсальна форма правового регулювання: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2023. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistrp/navchalno-metodychni-materialy/>

2. Васильєва В.А., Гейнц Р.М. Договір як універсальна форма правового регулювання: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи магістрантів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2023. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistrp/navchalno-metodychni-materialy/>

Викладачі:

Валентина ВАСИЛЬЄВА,
професорка кафедри цивільного права
Руслана ГЕЙНЦ,
завідувачка кафедри цивільного права